

Arkadiusz Przybyłka

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

PRZYWILEJE ZWIĄZANE Z PRACĄ W GÓRNICTWIE NA TLE INNYCH GRUP ZAWODOWYCH

Wprowadzenie

W Polsce istnieje znaczna liczba zawodów, których wykonywanie łączy się poza płacą z innymi przywilejami niedostępnymi pozostałym grupom zawodowym. Prócz wynagrodzeń przychodami ze stosunku pracy lub stosunków pokrewnych są w szczególności:

- różnego rodzaju dodatki,
- nagrody,
- ekwiwalenty za niewykorzystany urlop,
- świadczenia w naturze lub inne nieodpłatne lub częściowo odpłatne świadczenia¹.

Te świadczenia pozapłacowe to domena przede wszystkim wielkich przedsiębiorstw z państwowym rodowodem i silnymi związkami zawodowymi. To jednak nie górnicy są współcześnie najbardziej uprzywilejowaną grupą zawodową. Przywileje tej grupy zawodowej można tłumaczyć jednak nie tylko wielowiekową tradycją, ale i niebezpieczeństwem pracy górniczej. Artykuł ma na celu omówienie niektórych przywilejów wybranych grup zawodowych.

1. Górnicy

Płace górnicze stale pozostają jednymi z najwyższych wynagrodzeń w porównaniu do innych branż. Według Głównego Urzędu Statystycznego średnie wynagrodzenie w branży wynosi 8020 zł brutto. Udział wynagrodzeń wraz z narzutami w kosztach produkcji wynosi prawie 51%. Jest to związane z pewnymi przywilejami, takimi jak specjalne miesięczne wynagrodzenie w następującej wysokości:

¹ R. Styczyński: Świadczenia na rzecz pracowników w świetle ustaw podatkowych. Difin, Warszawa 2011, s. 8.

- zatrudnionym pod ziemią – od 20% płacy zasadniczej po przepracowaniu 1 miesiąca do 60% płacy zasadniczej po przepracowaniu 15 lat,
- zatrudnionym w zakładach przeróbczych w ciągu technologicznym w kopalniach – od 15% płacy zasadniczej po przepracowaniu roku do 40% płacy zasadniczej po przepracowaniu 15 lat,
- pozostałym pracownikom zatrudnionym na powierzchni – od 10% płacy zasadniczej po przepracowaniu roku do 25% płacy zasadniczej po przepracowaniu 15 lat².

Do okresu pracy, od którego zależy uprawnienie do specjalnego wynagrodzenia, zalicza się wszystkie okresy zatrudnienia, z wyjątkiem okresów pracy zakończonych rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika oraz wygaśnięciem stosunku pracy wskutek porzucenia pracy.

Z okazji Dnia Górnika, który jest dniem wolnym od pracy i tradycyjnym świętem górniczym, górnikom przysługuje nagroda w wysokości miesięcznego wynagrodzenia, obliczonego jak za urlop wypoczynkowy. Pracownikom górnictwa przysługuje ponadto tradycyjne „barbórkowe” w naturze lub ekwiwalencie pieniężnym, stanowiącym równowartość świadczenia w naturze. Prócz barbórki, która jest trzynastą pensją, górnikom przysługuje czternasta pensja.

Górnikom za długoletnią pracę przysługują nagrody jubileuszowe w następującej wysokości:

- za 15 lat pracy – 75% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 20 lat pracy – 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 25 lat pracy – 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 30 lat pracy – 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 35 lat pracy – 250% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 40 lat pracy – 300% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 45 lat pracy – 350% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 50 lat pracy – 400% wynagrodzenia miesięcznego³.

Pracownikom zatrudnionym pod ziemią po nienagannym przepracowaniu 3 lat przysługuje ekwiwalent pieniężny z tytułu zwrotu kosztów przejazdu urlopowego. Ekwiwalent ten przysługuje również członkom rodziny pozostającym na jego utrzymaniu. Wysokość ekwiwalentu odpowiada cenie biletu kolejowego za przejazd pociągiem osobowym II klasy na trasie 600 km tam i z powrotem⁴.

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1981 roku w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa – Karta górnika. Dz. U. 1982 r. Nr 2, poz. 13 z późn. zm.

³ Karta Górnika. „Kalendarz Górniczy” 1988, s. 75.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1981 roku w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa – Karta górnika. Dz. U. 1982 r. Nr 2, poz. 13 z późn. zm.

Ponadto górnicy mają prawo do deputatu węglowego w naturze i ekwiwalencie pieniężnym lub tylko w ekwiwalencie pieniężnym. Przywilej ten ma swój rodowód w połowie XIX w., kiedy to pojawił się dla górników kopalni Księstwa Pszczyńskiego.

Członkom rodziny pracownika zmarłego wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wypłaca się oprócz odprawy pośmiertnej przewidzianej w przepisach Kodeksu Pracy i jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci pracownika, przewidzianego w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – odprawę pośmiertną w wysokości 6-miesięcznego wynagrodzenia⁵.

Czas pracy pracowników zatrudnionych w kopalniach głębinowych pod ziemią wynosi 7,5 godziny na dobę i 37,5 godziny na tydzień przy pięciodniowym tygodniu pracy, czyli jest krótszy niż ten regulowany przez Kodeks Pracy. Ze względu na szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia warunki pracy czas pracy pracowników zatrudnionych w kopalniach głębinowych pod ziemią, w zależności od warunków pracy, wynosi 7 do 6 godzin na dobę.

Szczególne przywileje mają również górnicy w przypadku uzyskania uprawnień emerytalnych. Górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- ukończył 55 lat życia;
- ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej (jest to np. praca pod ziemią w kopalniach, w charakterze członków drużyn ratowniczych kopalń, na stanowiskach maszynistów wyciągowych na szybach oraz na stanowiskach sygnalistów na nadszybiach szybów w kopalniach);
- nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa⁶.

Wiek emerytalny może być obniżony do 50 lat w przypadku kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej. Ponadto prawo do górniczej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat⁷.

⁵ Ibid.

⁶ Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dz. U. 2009 r. Nr 153 poz. 1227.

⁷ Art. 50 e. Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dz. U. 2009 r. Nr 153, poz. 1227.

Pracownik górnictwa ma prawo do płatnego urlopu zdrowotnego na leczenie sanatoryjne lub wczasy profilaktyczno-lecznicze. Przysługuje mu ono, jeśli

- jest zatrudniony w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych,
- uległ wypadkowi przy pracy,
- jest zagrożony albo nabył chorobę zawodową w związku z wykonywaniem pracy zawodowej,
- jest zagrożony albo nabył chorobę pozostającą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami pracy⁸.

Pracownikom zatrudnionym pod ziemią, którzy w następstwie wypadku przy pracy doznali trwałego kalectwa ograniczającego zdolność poruszania się, przydziela się bezpłatnie motorowy wózek inwalidzki.

Górnikowi należą się także: dodatki funkcyjne, premie regulaminowe, rozliczenia za godziny nadliczbowe, dodatki za zmianę nocną oraz wczasy pod gruszą. Z tytułu pracy w uciążliwych warunkach górnicy dostają posiłki regeneracyjne. W branży przyjęło się, iż pracodawca zapewnia wysokokaloryczny posiłek całej załodze – nie tylko osobom pracującym pod ziemią, ale także pracownikom administracji. Obecnie w większości kopalń posiłki nie są wydawane bezpośrednio, ale w formie bonów, które można zrealizować w wybranych sklepach, stołówkach lub bufetach.

W razie wypadku przy pracy powodującego śmierć pracownika lub jego trwałą niezdolność do pracy zakład pracy jest obowiązany wypłacać zastępczo pracownikowi, a w razie jego śmierci – pozostałym po nim członkom rodziny, po wyczerpaniu zasiłku chorobowego, w każdym miesiącu taką kwotę, jaką pracownik lub pozostali po nim członkowie rodziny otrzymaliby jako rentę z ubezpieczenia społecznego – do czasu przyznania tej renty⁹.

2. Posłowie i senatorowie

Posłom i senatorom w okresie sprawowania mandatu, licząc od pierwszego posiedzenia Sejmu lub Senatu, przysługuje uposażenie poselskie lub senatorskie, wypłacane miesięcznie, także za niepełne miesiące sprawowania mandatu. Do uposażenia przysługują dodatki w wysokości:

- 20% uposażenia – dla pełniących funkcję przewodniczącego komisji,
- 15% uposażenia – dla pełniących funkcję zastępcy przewodniczącego komisji,
- 10% uposażenia – dla pełniących funkcję przewodniczących stałych podkomisji¹⁰.

⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1981 roku w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa – Karta górnika. Dz. U. 1982 r. Nr 2, poz. 13 z późn. zm.

⁹ A. Przybyłka: Historyczne aspekty rozwoju zabezpieczeń socjalnych górników na Górnym Śląsku. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2011, s. 223 i nast.

¹⁰ Ustawa z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora. Dz. U. 2011 r. Nr 7, poz. 29.

Posłowi i senatorowi w związku z zakończeniem kadencji przysługuje odprawa parlamentarna w wysokości trzech uposażeń. Odprawa nie przysługuje, jeżeli poseł lub senator został wybrany na następną kadencję¹¹. Posłowi i senatorowi, który w trakcie sprawowania mandatu lub w ciągu dwunastu miesięcy po jego wygaśnięciu albo dwóch lat od zakończenia korzystania z urlopu bezpłatnego przechodzi na emeryturę albo rentę, przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości trzech uposażeń – przy przejściu na emeryturę oraz jednego uposażenia – przy przejściu na rentę¹².

Posłowi i senatorowi przysługują środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z wydatkami poniesionymi w związku z wykonywaniem mandatu na terenie kraju, w zryczałtowanej wysokości 25% uposażenia miesięcznego (dieta parlamentarna). Jest ona wolna od podatku dochodowego od osób fizycznych w granicach określonych w odrębnych przepisach dla diet otrzymywanych z tytułu pełnienia obowiązków obywatelskich i nie może być zajęta w drodze egzekucji¹³.

Posłom i senatorom oraz członkom ich rodzin przysługują świadczenia zdrowotne na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe¹⁴.

Poseł i senator ma również prawo na terenie kraju do bezpłatnego przejazdu środkami publicznego transportu zbiorowego oraz przelotów w krajowym przewozie lotniczym, a także do bezpłatnych przejazdów środkami publicznej komunikacji miejskiej. Ta grupa korzysta również z immunitetu. Ponadto otrzymują ryczałt na działalność biura poselskiego. Kluby i koła poselskie otrzymują środki na swoją działalność, natomiast posłowie niezrzeszeni mogą je przeznaczyć indywidualnie na:

- pokrycie kosztów tłumaczeń, ekspertyz i opinii,
- zakup prasy i wydawnictw,
- pokrycie kosztów związanych z organizowaniem przez posła na terenie Sejmu seminariów, konferencji i innych spotkań,
- pokrycie kosztów zawieranych przez posłów umów o dzieło i umów zlecenia w sprawach związanych z działalnością posła w Sejmie¹⁵.

¹¹ M. Korolewska, Z. Szpringer: Finansowanie działalności poselskiej w Polsce. W: Świadczenia poselskie w różnych krajach. Red. Z. Szpringer. Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2007, s. 24-25.

¹² Ustawa z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora. Dz. U. 2011 r. Nr 7, poz. 29.

¹³ M. Korolewska, Z. Szpringer: Op. cit., s. 25.

¹⁴ Ustawa z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora. Dz. U. 2011 r. Nr 7, poz. 29.

¹⁵ M. Korolewska, Z. Szpringer: Op. cit., s. 34.

Posłowie, którzy nie są zameldowani na pobyt stały w Warszawie mają prawo do zakwaterowania w Domu Poselskim, a w razie braku takiej możliwości Kancelaria Sejmu pokrywa koszty związane z wynajmem kwater prywatnych do wysokości kosztów zakwaterowania w Domu Poselskim¹⁶.

3. Służby mundurowe

Najniższe uposażenie w policji przysługuje kursantom (osobom w służbie przygotowawczej), czyli osobom przebywającym na podstawowym szkoleniu. Otrzymują oni miesięcznie kwotę 1361 zł netto. Dodatkowo w czasie kursu mają zapewnione wyżywienie i mieszkanie. W momencie podjęcia służby pensja rośnie do 2225 zł. Inni pracownicy, m.in. referenci, detektywi czy asystenci zarabiają w granicach 2500-3650 zł. Lepsze zarobki mają osoby zatrudnione na stanowiskach wyższego szczebla. Począwszy od kierowników referatów (3812 zł), przez zastępców naczelników wydziałów (3983 zł) po ekspertów (4548 zł). W przypadku straży granicznej podstawę wynagrodzenia stanowi kwota bazowa umieszczana w Ustawie budżetowej. Na jej podstawie oraz mnożników przyporządkowanych odpowiednim grupom zaszerogowania pracowników można ustalić pensję zasadniczą. Wynosi ona od 1295 do 4509 zł w przypadku funkcjonariuszy w służbie przygotowawczej oraz od 1371 do 7982 zł dla służby stałej. Drugą częścią wynagrodzeń służb mundurowych stanowią liczne dodatki. Zalicza się do nich m.in.:

- dodatkową pensję, tzw. trzynastkę,
- nagrody jubileuszowe,
- dodatek za wysługę lat,
- dodatek funkcyjny,
- dodatek za stopień służbowy,
- dodatek służbowy lub motywacyjny,
- gratyfikacje urlopowe dla każdego członka rodziny,
- dodatek mundurowy,
- dodatek za opiekę nad psem służbowym (policja),
- dodatek za pełnienie służby w Warszawie (policja)¹⁷,
- wyżywienie lub równoważnik pieniężny w zamian za wyżywienie w czasie wykonywania obowiązków służbowych (policja),
- płatny urlop zdrowotny lub okolicznościowy (policja)¹⁸.

¹⁶ Ibid., s. 28.

¹⁷ <http://praca.wp.pl/title,Praca-w-sluzbach-mundurowych-Niezle-zarobki-i-przywileje,wid,15391897,wiadomosc.html?ticaid=110fa6> [10.06.2013].

¹⁸ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Dz. U. 2011. Nr 287, poz. 1687.

Emerytura przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada ukończone 55 lat życia i co najmniej 25 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej. Emerytura dla funkcjonariusza wynosi 60% podstawy jej wymiaru za 25 lat służby i wzrasta o 3% za każdy dalszy rok tej służby. Emeryturę podwyższa się o 0,5% podstawy jej wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie w czasie wojny oraz w strefie działań wojennych.¹⁹ Ponadto pensje brutto pracowników służby mundurowej nie są w pełni obciążone składkami. Opłacają z nich bowiem tylko podatek dochodowy i składkę zdrowotną, bez konieczności płacenia składek na ZUS.

4. Nauczyciele

Pensum odpowiadające pełnemu etatowi wynosi 18 godzin tygodniowo. Średnie wynagrodzenie nauczycieli stanowi dla:

- nauczyciela stażysty – 100%,
- nauczyciela kontraktowego – 111%,
- nauczyciela mianowanego – 144%,
- nauczyciela dyplomowanego – 184%.

kwoty bazowej, określanej dla nauczycieli corocznie w Ustawie budżetowej²⁰. Średnie zarobki nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego (z wykształceniem wyższym magisterskim i przygotowaniem pedagogicznym) od 1 września 2012 r. kształtują się więc następująco:

- 2717,59 zł – dla nauczyciela stażysty,
- 3016,52 zł – dla nauczyciela kontraktowego,
- 3913,33 zł – dla nauczyciela mianowanego,
- 5000,37 zł – dla nauczyciela dyplomowanego²¹.

Nauczycielom przysługuje dodatek za wysługę lat, w wysokości 1% wynagrodzenia zasadniczego za każdy rok pracy, wypłacany w okresach miesięcznych, poczynając od czwartego roku pracy, z tym że dodatek ten nie może prze-

¹⁹ Ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Dz. U. 2013, poz. 667.

²⁰ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. Dz. U. 2006 r. Nr 97, poz. 674.

²¹ ww.bibliotekako.pl

kroczyć 20% wynagrodzenia zasadniczego. Nauczycielom pracującym w trudnych lub uciążliwych warunkach przysługuje z tego tytułu dodatek za warunki pracy. Ponadto nauczyciele mają prawo do 13 pensji oraz nagrody jubileuszowej w wysokości:

- za 20 lat pracy – 75% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 25 lat pracy – 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 30 lat pracy – 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 35 lat pracy – 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- za 40 lat pracy – 250% wynagrodzenia miesięcznego²².

Nauczyciel zatrudniony na terenie wiejskim oraz w mieście liczącym do 5 000 mieszkańców ma prawo do lokalu mieszkalnego na terenie gminy, w której jest położona szkoła. Nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć przysługuje urlop płatny dla dalszego kształcenia się oraz inne ulgi i świadczenia związane z tym kształceniem. Nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu co najmniej 7 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku. Nauczyciel w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia zachowuje prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych. Ponadto nauczycielom przysługuje dłuższy urlop. Nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą – po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy – przejść na emeryturę.

5. Kolejarze

Kolejarzom oraz byłym pracownikom kolei przysługuje deputat (odpowiednio 3600 i 1800 kilogramów węgla kamiennego rocznie) w formie ekwiwalentu pieniężnego²³. Pracownicy kolei mają również prawo do przejazdów z 99% zniżką, a ich dzieciom, małżonkom oraz emerytom przysługuje zniżka 80%. Z okazji Dnia Kolejарza otrzymują 200 zł brutto corocznie oraz dodatek za

²² Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. (Dz. U. 2006 r. Nr 97, poz. 674).

²³ Ustawa z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”. Dz. U. 2000 r. Nr 84, poz. 948.

wysługę lat – 1,5% za każdy rok (maksymalnie 33% podstawowej pensji). Kolejnym przysługują również dodatki jubileuszowe na 25-lecie i następnie co 5 lat równowartość jednej pensji.

6. Sędziowie

Sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 67 roku życia. Sędzia przechodzi na swój wniosek w stan spoczynku, z zachowaniem prawa do uposażenia po ukończeniu 55 lat przez kobietę, jeżeli przepracowała na stanowisku sędziego lub prokuratora nie mniej niż 25 lat, a 60 lat przez mężczyznę, jeżeli przepracował na stanowisku sędziego lub prokuratora nie mniej niż 30 lat (warunek ten musi być spełniony do 31 grudnia 2017 r.). Ponadto mają prawo przejścia w stan spoczynku w dowolnym czasie z powodu choroby. Sędziemu przechodzącemu w stan spoczynku przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia²⁴.

W razie przeniesienia sędziego do innej miejscowości przysługuje mu zwrot kosztów przeniesienia, z wyjątkiem przypadku, gdy przeniesienie nastąpiło w drodze dyscyplinarnej lub na wniosek sędziego.

Jeżeli delegowanie sędziego następuje do innej miejscowości niż miejscowość, w której znajduje się miejsce służbowe sędziego, niebędącej miejscem jego stałego zamieszkania, sędziemu delegowanemu w okresie delegowania, jako pracownikowi w podróży służbowej, przysługują następujące należności, rekompensujące niedogodności wynikające z delegowania poza stałe miejsce pełnienia służby:

- prawo do nieodpłatnego zakwaterowania, w warunkach odpowiadających godności urzędu albo zwrot kosztów zamieszkania w miejscu delegowania,
- zwrot kosztów pierwszego przejazdu z miejsca stałego zamieszkania do miejsca delegowania, zwrot kosztów ostatniego przejazdu z miejsca delegowania do miejsca stałego zamieszkania oraz zwrot kosztów przejazdów odbywanych nie częściej niż raz w tygodniu do miejsca stałego zamieszkania i z powrotem,
- ryczałt na pokrycie kosztów dojazdów środkami komunikacji miejscowej,
- diety,
- zwrot kosztów poniesionych z tytułu używania pojazdów, stanowiących własność pracownika, do celów służbowych,
- zwrot kosztów codziennych dojazdów do miejscowości delegowania²⁵.

²⁴ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. Dz. U. 2013, poz. 427.

²⁵ Ibid.

Sędzia nie może być zatrzymany ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego.

Do wynagrodzenia sędziów przysługuje dodatek za długoletnią pracę, wynoszący począwszy od szóstego roku pracy 5% wynagrodzenia zasadniczego i wzrastający po każdym roku o 1%, aż do osiągnięcia 20% wynagrodzenia zasadniczego.

Sędziemu przysługuje corocznie urlop dodatkowy w wymiarze:

- sześciu dni roboczych – po dziesięciu latach pracy,
- dwunastu dni roboczych – po piętnastu latach pracy.

Sędziemu przysługuje gratyfikacja jubileuszowa w wysokości:

- po 20 latach pracy – 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 25 latach pracy – 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 30 latach pracy – 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 35 latach pracy – 250% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 40 latach pracy – 350% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 45 latach pracy – 400% wynagrodzenia miesięcznego²⁶.

Sędziowie mogą również dostać płatny urlop dla poratowania zdrowia. Sędziemu może być przyznana także pomoc finansowa na zaspokojenie jego potrzeb mieszkaniowych.

Podsumowanie

Opisane przywileje wybranych grup zawodowych wyraźnie wskazują, iż w Polsce cały czas jeszcze liczne grupy mogą liczyć na dodatkowe profity, mające często charakter socjalny. Oczywiście są również inne grupy zawodowe, które także mogą liczyć na liczne przywileje, jak np. rolnicy, czy księża. Ponadto bardzo często pracodawcy w korporacjach oferują również świadczenia pozapłacowe. W tym przypadku pełnią one jednak rolę motywatorów. Najczęściej są to:

- dodatkowe ubezpieczenie zdrowotne,
- ubezpieczenie na życie,
- przydzielanie samochodów służbowych do użytkowania przez pracowników,
- przydzielanie pracownikom telefonów komórkowych,
- przyznawanie kart kredytowych do wysokości określonych kwot,
- płatne dodatkowe urlopy²⁷.

²⁶ Ibid.

²⁷ E. Dobrodziej: *Pozapłacowe świadczenia pracownicze*. Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz 2003, s. 52.

Literatura

Dobrodziej E.: Pozapłacowe świadczenia pracownicze. Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz 2003.

<http://praca.wp.pl/title,Praca-w-sluzbach-mundurowych-Niezle-zarobki-i-przywileje,wid,15391897,wiadomosc.html?ticaid=110fa6> [10.06.2013].

Karta Górnika. „Kalendarz Górnicy” 1988.

Korolewska M., Szpringer Z.: Finansowanie działalności poselskiej w Polsce. W: Świadczenia poselskie w różnych krajach. Red. Z. Szpringer. Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2007.

Przybyłka A.: Historyczne aspekty rozwoju zabezpieczeń socjalnych górników na Górnym Śląsku. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2011.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1981 roku w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa – Karta górnika. Dz. U. 1982 r. Nr 2, poz. 13 z późn. zm.

Styczyński R.: Świadczenia na rzecz pracowników w świetle ustaw podatkowych. Difin, Warszawa 2011.

Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dz. U. 2009 r. Nr 153, poz. 1227.

Ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Dz. U. 2013, poz. 667.

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. Dz. U. 2006 r. Nr 97, poz. 674.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. Dz. U. 2013, poz. 427.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Dz. U. 2011 r. Nr 287, poz. 1687.

Ustawa z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”. Dz. U. 2000 r. Nr 84, poz. 948.

Ustawa z dnia 9 maja 1996 roku o wykonywaniu mandatu posła i senatora. Dz. U. 2011 r. Nr 7, poz. 29.

www.bibliotekako.pl

**PRIVILEGES CONNECTED WITH WORK IN MINING
TO OTHER PROFESSIONAL GROUPS**

Summary

The article discusses the advantages of selected professional groups in Poland. As shown, contrary to popular belief this is not a group of miners are the most privileged. Other professionals often have more of the other non-wage benefits. It should be noted that the privilege of working in the mining industry are centuries-old traditions, but much of other professional groups acquired them in recent decades. Nowadays, many of these do not exist and those which remain are nothing unusual against the privileges of other professional groups.